

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та історії держави і права
від 28 серпня 2024 р., протокол № 1

Зав. кафедри _____ Адамович С.В.

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ
З ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 081 ПРАВО
(I семестр 2024-2025 н. р.)**

Тема 1. Поняття правової системи. Типологія основних правових систем сучасності

Поняття та ознаки правової системи. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо визначення поняття “правова система”. Значення категорії “правова система” для юридичної науки. Структура правової системи. Функції правової системи. Співвідношення понять “правова система” і “система права”. Закономірності розвитку правової системи.

Типологія правових систем світу: поняття, критерії. Поняття “правова сім’я”, “тип правової системи”, “правовий стиль” та їх значення для юридичної науки. Загальна характеристика правової карти світу. Гібридні (змішані) правові системи. Класифікація правових систем. Зміст концепції правових сімей Р. Давида. Характеристика концепції “правового стилю” К. Цвайгерта.

Поняття міждержавної (міжнародної) правової системи. Основні ознаки та особливості правової системи Ради Європи. Основні ознаки та особливості правової системи Європейського Союзу.

Тема 2. Передумови та механізм зближення національних правових систем у сучасних умовах суспільного розвитку

Характеристика процесу глобалізації. Попередження і вирішення юридичних колізій. Зближення національних законодавств. Поняття модельних законодавчих актів. Уніфікація правових норм. Поняття і значення міжнародно-правової допомоги.

Тема 3. Правові системи романо-германського типу

Історичні витоки формування та спільність генезису правових систем романо-германського типу. Основні етапи розвитку романо-германського права. Зв’язок романо-германського права з римським правом. Рецепція римського права. Роль середньовічних університетів (науки) у розвитку романо-германського права. Школи глосаторів та постглосаторів (коментаторів). Вплив канонічного права на формування та розвиток романо-германського права. Значення гуманістичної філософії для розвитку романо-германського права. Вплив сучасних інтеграційних процесів в Європі на розвиток романо-германської правової сім’ї.

Характерні риси правових систем романо-германського типу. Структура системи права в країнах романо-германської правової сім’ї. Поділ романо-германського права на публічне і приватне право. Норми права та їх характер в романо-германській правовій

сім'ї. Принципи права та їх статус в романо-германській правовій сім'ї. Юридична техніка в країнах романо-германської правової сім'ї.

Система джерел права романо-германської правової сім'ї. Загальна характеристика джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Визначення та розуміння джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Класифікація джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Нормативно-правовий акт як основне джерело романо-германського права. Характерні риси, значення та види нормативно-правових актів в романо-германському праві. Закон в романо-германській правовій сім'ї. Загальні принципи як джерело романо-германського права. Нормативний договір в романо-германському праві. Правовий звичай у системі джерел романо-германського права. Правова доктрина в романо-германській правовій сім'ї. Правовий прецедент та судова практика в романо-германській правовій сім'ї.

Романська та германська правові групи: спільні риси та відмінності. Правова система Німеччини. Правова система Франції. Інші правові системи романо-германського типу. Судові системи в державах з романо-германським правом.

Тема 4. Англо-американська правова сім'я

Історія виникнення та розвитку англо-американської правової сім'ї. Зародження та основні етапи розвитку англійського права. Виникнення та реформування загального права. Право справедливості та його вплив на систему загального права.

Характерні риси англо-американської правової сім'ї. Структура системи права в країнах англо-американської правової сім'ї. Норми права та їх характер в англо-американській правовій сім'ї. Принципи права та їх статус в англо-американській правовій сім'ї. Особливості юридичної техніки.

Система джерел права англо-американської правової сім'ї. Поняття та види джерел права в англо-американській правовій сім'ї. Правовий прецедент як джерело права в англо-американській сім'ї. Закон як джерело права в англо-американській сім'ї. Делеговане законодавство в англо-американській правовій сім'ї. Правовий звичай в англо-американській правовій сім'ї. Інші джерела англо-американського права.

Правова система Англії. Характеристика англійського права. Поняття та сутність загального права. Співвідношення загального права і законодавства. Характеристика декларативної теорії права. Поняття права справедливості. Співвідношення права справедливості та загального права. Поняття статутного права. Англійська судова система.

Правова система США. Формування правової системи США. Сучасна правова система США. Спільні та відмінні риси права США та англійського права. Судова система США.

Характеристика інших правових систем англо-американського типу.

Тема 5. Змішаний тип правової системи

Загальна характеристика змішаного типу правової системи. Історія виникнення та розвитку правових систем змішаного типу. Основні наукові підходи до розуміння та класифікації правових систем змішаного типу. Характерні риси правових систем змішаного типу. Система джерел права правових систем змішаного типу.

Особливості північноєвропейської (скандинавської) групи правових систем. Специфіка латиноамериканської групи правових систем.

Тема 6. Релігійні правові системи

Загальна характеристика правових систем релігійного типу. Зародження та основні етапи розвитку правових систем релігійного типу. Основні наукові підходи до класифікації систем релігійного типу. Структура релігійної правової сім'ї. Характерні риси правових систем релігійної орієнтації.

Мусульманське (ісламське) право. Плюралістична наукова думка щодо визначення мусульманського права. Загальна характеристика мусульманського права. Ознаки мусульманського права. Джерела мусульманського права. Право сучасних мусульманських держав.

Індуське право. Загальна характеристика індуського права. Специфіка індуського права. Джерела індуського права. Сучасне право Індії.

Іудейське (єврейське) право. Загальна характеристика іудейського права. Характерні риси іудейського права. Система джерел іудейського права. Сучасне право Ізраїлю.

Канонічне право. Загальна характеристика канонічного права. Джерела канонічного права. Застосування канонічного права в сучасному світі.

Тема 7. Правові системи традиційного типу

Загальна характеристика правових систем традиційного типу. Поняття і структура традиційної правової сім'ї. Характерні ознаки традиційних правових систем. Система джерел традиційного права. Правові системи країн Далекого Сходу. Специфіка правових систем країн Далекого Сходу. Правова система Китаю. Правова система Японії. Правові системи держав Африки. Звичаєве право Африки і Мадагаскару.

Тема 8. Соціалістична правова система

Загальна характеристика соціалістичного типу правової системи. Історія виникнення та розвитку правових систем соціалістичного типу. Основні наукові підходи до розуміння та класифікації правових систем соціалістичного типу. Характерні риси правових систем соціалістичного типу. Особливості системи джерел права соціалістичної правової сім'ї.

Сучасні соціалістичні правові системи.

Тема 9. Загальна характеристика правової системи України

Історичні і соціально-культурні витоки української правової системи. Становлення і розвиток правової системи України.

Характерні риси сучасної правової системи України та її зв'язок з правовими системами світу. Місце правової системи України серед правових систем світу.

Підготував:

доцент кафедри теорії та історії держави і права _____ Андріюк В.В.